

Այսքանը կը բաւէ, կարծեմ, «պոլիտիկոս» Արփիարեանին արեւելք ցոյց տալու համար, կարելի է իր երևը յօդուածներուն ամէն մէկ ֆորաքը պայտիսի վերլուծման մը ենթարկել, արդիւնքը միեւնոյնը պիտի ըլլայ: Աւելորդ է այդ նեղութիւնը յանձն առնել: Անցնինք «էս-թաիկոս» Արփիարեանին:

(Շարունակելի) Ա. ՉՊԱՆԵԱՆ.

ՃԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՒՍԳԱՅԱՆԴԵՍ

Ի ՓԱՐՏՁ

Փարիզի Հայկական Միութեան Նախագետ-նութեանը եւ նախընթաց կազմակերպուած հայ երաժշտական շուաքահանդէս մը տեղի ունեցաւ 'Իեկտեմբր' 1ի շաբաթ իրիկունը՝ Salle des Agriculteursի մէջ: Երկիւյթիք փայլուն յաջողութիւն ունեցաւ չորսուս մեծահուն երա-ժիշտ Կոմիտաս վարդապետին թանկագին աշակ-ցութեանու Կոմիտաս վարդապետ, որուն անունը ծանօթ է Անանիոսի ընթերցողներուն այն յօդ-ուածով զոր այս էջերուն մէջ նուիրած ենք իր տաղանդաւոր գործունէութեան, հաճեցաւ՝ հայ-կական Միութեան խնդրանքով՝ կազմել երե-կիւյթին յայտապիրը՝ իր ձայնագրած կտորներով, եւ ղեկավարել խորհրդը:

Չորսուած կտորներն էին, ժողովրդական երաժշտութեան համար, Սիփանայ Դաշեր, Հով մարի, Այազեազ սարն ամպել ա, Մեր դրակը խնկի ծառ, Անձրեւ եկաւ շաղպեմ, Չիւնար եւ իյնաւայ մի, Արի արի քն մասազ, Թոյ արա, եգո ջաւ, Միտանի ծառ, Իմ յինարի եարը, Դարուն ա ձիւն ա արեւ, Կոմուն, Լուսնայն անուշ, Անպել ա ձիւն չի գալի, Հաք-թան, Բեքեր, ցոյէր իմ եարը, Սարտի վրով զնց, Էս գիշեր յուսը սեպա, Օտոր (Ահնայ), Զիզ տու ջաշի. եկերեցական երաժշտութեան համար՝ Հայր Ան, Տիրամայր, Տեր ողորմես, Յիշատցալ, Խորհուրդ խորիւն, Հաւիւն իմ պաշ-տառ սեպի, Ո՛վ զարմանայի, Գեւ մի զարեու-րի, Այսօր ձայնն հայրական:

Աստղմէ, «Հով արեւ», «Չիւնար ես», «Տիրամայր», «Հաւիւն», «Տեր ողորմես», «Երաւուն ա ձիւն ա արեւ», «Կոմուն», «Իմ յինարի եարը», «Միտանի ծառ», «Լուսնայն անուշ», «Մեներ», (դաշնակի կամ ունաք խմբի ընկերակցութեամբ), «Հաքթան» զուգերգը, եւ «Այազեազ սարն ամպել ա» ու «Բեքեր, ցոյէր», միաձայն երգուած, զաղափար տուին փարիզեան հասարակութեան՝ հայ երաժշտու-թեան մասին այնպէս ինչպէս այն ժողովուրդը զայն յղացած է եւ կ'երգէ, իսկ միւս կտորները չորս ձայնի համար դաշնակուած, եւ որոնց մէջ

եղանակին ինքնութիւնը միշտ անեղծ կը մնար սակայն, զաղափար կուտային թէ՛ հայ երա-ժշտութեան եւ թէ՛ Կոմիտաս վարդապետի անձնական գեղեցիկ տաղանդին վրայ: Օր. Մար-գարիտ Բաբայան, ՊՊ. Մուղունեան եւ Շահ-Մուրատեան (1) երգեցին, զմայրիկ կերպով, «Մեներգները», եւ Օր. Շուշիկ Բաբայան՝ դաշ-նակի վրայ նուագեց, ճարտարօրէն, Մոյլ շորու-րը եւ Երևանի բոլոր-արարու եղանակները Կոմիտաս վարդապետ ինքն իսկ երգեց, եւ ինչպէս ինքը միայն գիտէ երգել, Տիրամայրը եւ Հաւիւրը Հասարակութիւնը բուռն ծափերով ընդունեցաւ այդ բոլոր կտորները եւ անոնցմէ 5—6 հարց կրկնել տուաւ: Խորհրդները երգե-ւեցան խմբի մը կողմէ որ կազմուած էր Լա-մուրէօի եւ Բոլոնիի նուագահանդէսներուն մաս-նակցող երգչներէ:

Պ. Չօպանեան արտասանեց բանախօսու-թիւն մը հայ երաժշտութեան եւ բանաստեղ-ծութեան մասին:

Սրար լեցուն էր խուռն բազմութեամբ, որուն կէտէն աւելին՝ Եւրոպացիներ էին. ներ-կայից մէջ կային ծանօթ անձնաւորութիւններ, ինչպէս Օփերայի տնօրէնը՝ Կայետա, Պուրկո-Տիւլաւարէ յայտնի երաժիշտը, Տիւլիմուա՝ Կոմիտաս վարդապետի ուսուցիչ, Մորիս Պուշոր բանաստեղծը, Տրարիւ-Մարտին քերթողու-նին, Օտոր թերթին աշխատակիցներէն՝ ՊՊ. Գոլ Կիւս եւ Փոլ Մուշնի, Փիէր Բիւրաք, Լուի Տիւ-միւր, բազմաթիւ ներկայացուցիչներ ֆրանսա-կան եւ օտար թերթիքու. Փարիզի ազնուական դասակարգէն՝ իշխանեւի տը Փոլլինաք, իշ-խանուհի Սիսթիրա, զերակոմս ա'ու.միւրէ, Մէ-յէ, Մաքլեր, Էւն, Էւն:

Այս նուագահանդէսը խոր հանգիս պատճա-ռեց ներկայ եղող Հայերուն եւ անմոռանալի տպաւորութիւն մը թողուց Եւրոպացիներուն վրայ՝ Մեր յաջորդ թիւով՝ մանրամասնութիւն-ները:

ՅՕԳԻՒԱՆ ՄԸ ԽՐԻՍՏԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ ՄԱՍԻՆ

«Մերբիւր տը Ֆրանս» ամսագիրն իբ Նոյեմբ. 15ի թիւին մէջ հրատարակեց Պ. Չօ-պանեանի մէկ ընդարձակ ուսումնասիրութիւնը իրիմեան Հայրիկի ազգային ու գրական գոր-ծունէութեան նուիրուած: Այս յօդուածը զըր-ուած էր տարի մը առաջ:

(1) ՊՊ. Մուղունեան եւ Շահ-Մուրատեան վերջուս ընդունուեցան իբր աշակեալ՝ Փարիզի Բոնափմարտը 260 հոգիի մէջէն որ ներկայացած էին մուսրի մրցակիւն, 16 հոգի միայն ընդունուեցան. որոնք եկուրը Հայ:

Le Gérant: FRÉDÉRIC MACLER

Imp. D. DOGHRAMADJIAN
18, Rue des Gobelins, Paris.